

БІОМОРФІЧНІ ПЛАНУВАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЕКОСЕЛИЩ

З давніх часів організація поселень ґрунтувалася в традиціях використання природних елементів і, перш за все, біоморфних образів для моделювання середовища життєдіяльності. Термін біоморфізм – являє собою спосіб образного конструювання за допомогою біологічних форм, властивий не тільки рослинному та тваринному світу, а й предметному, а також ряду інших явищ.

Природне середовище представляє собою приклад стійкого розвитку, що базується на еволюції природних процесів. Це явище дуже важливе, а саме дає можливість взаємодіяти з навколишнім середовищем, виявляти та створювати нові планувальні містобудівні структури. Тенденції сучасних екосел ґрунтуються на пристосовуванні і зв'язку з природою, що представляє собою вічний, живий організм.

Екоселище є дисперсне поселення, яке не має чітко виражених кордонів, розосереджене у вигляді біонічної сітки, гармонійно вписане і добре взаємодіє з природним середовищем. Просторовість і свобода композиції, водні артерії, природні території, рельєф, є вирішальним факторами формування сучасних екоселищ. Містобудівна та архітектурно-просторова композиція неминуче повинна будуватися на сприйнятті і інтеграції з природним середовищем.

В останні часи принципи біоморфізму успішно застосовують у архітектурі та містобудуванні. Наслідування є важливим елементом, що бере до уваги принципи, шаблони, стратегії і функції, що існують в природі, для їх подальшого використання у планувальній структурі екоселищ.

Виходячи з цього слід виділити кілька біоморфічних планувальних принципи:

- *ландшафтний принцип* характеризується мальовничим розміщенням структуроформуючих елементів екосел. Це дозволяє гармонійно взаємодіяти з природною територією – підсилити розуміння того, що людина та природа є взаємопов'язаними та взаємозалежними;

- *біонічний принцип* характеризується використанням природних форм і планувань екопоселень, в структуру яких включаються біонічні архітектурні об'єкти. Дані території відрізняються метою створення природної форми або відтворення природного процесу;

- *структурний принцип* характеризується запозиченням форми природних елементів і впровадження їх в планувальну структуру екоселищ. Адаптація до постійних змін умов середовища через інтеграцію

природних структур, процесів та систем, які відповідають функціональним процесам. Цей прийом дає можливість правильного та швидкого реагування до динамічних змін середовища;

-екологічний принцип формування екоселищ характеризує таким розміщенням окремих частин території, що дають можливість імітувати природні процеси, використовувати меншу кількість енергії, утилізувати або створювати менше відходів, знизити енергетичні витрати. Врахування середовища та бережливе відношення до нього через: врахування системи циклічних процесів, використання переваг та врахування недоліків систем; використання локальних матеріалів та енергії; культивування взаємовідносин системи з людьми. Це дозволяє екоселищам гармонійно вписатись у середовище, не порушуючи його цілісності та ідентичності.

Вибір біоморфічних планувальних принципів і типів повинен здійснюватися виходячи з містобудівної ситуації, форми ділянки, місцевості та ін. Розвиток для задоволення функцій екоселищ: відтворення стратегій, що працюють; інтегрування інформації; аналіз та адаптація. Це дозволяє поєднати всю вихідну інформацію для початку процесу проектування екологічних поселень.

Біоморфічних планувальні принципи полягають у тому, що використовуючи їх не можна одразу отримати ідеальний результат. Принцип допомагає знайти новаторські конструктивні рішення, технології та структури, проте для створення гармонійного комфортного екоселища природні об'єкти часто використовуються лише для натхнення та пошуків форми, яка б асоціювалась з природною.

Так для формування повного комфорту недостатньо тільки біоморфічних планувальних прийомів, необхідна підтримка фізіологічного та психологічного комфорту, як природного компонента екосистеми, що цивілізовано витрачає і заповнювати її ресурси, що зводиться до наступних вимог:

- грамотне рішення доцільності на обраному ділянці відповідне екологічним природоохоронним аспектам;
- екологізація планувального рішення, органічно і безпечно вбудованого в середовище;
- збереження існуючого рельєфу і режиму ґрунтових вод;
- скорочення кількості і площі антропогенного навантаження, повернення ландшафту його первозданного вигляду;
- створення замкнутого циклу утилізації відходів і застосування автономних засобів по ліквідації забруднень.

Всі перераховані вище заходи є важливим умовами для розвитку сучасних екоселищ. Взаємодія цих заходів з використанням біоморфічних планувальних прийомів дає можливість створити комфортне екологічне селище гармонійно вписане в природне середовище, що вирішує екологічні проблеми зі збалансованою системою життєзабезпечення від шкідливого впливу навколишнього факторів.